

11.SINIF İLKÇAĞ VE ORTAÇAĞ FELSEFELERİ ÇALIŞMA SORULARI

1-İlkmedeniyetlerin felsefenin ortaya çıkışına nasıl etkisi olmuştur?

Felsefe Antik Yunanda çıkmış ve sistematik hale gelmiştir. Ama yine de diğer medeniyetlerin kozmos, erdem anlayışları ve kendine özgü inanç sistemleri vardı. Kültürel etkileşim yoluyla bu görüşler birbirine aktarılmıştır. Felsefenin yapısını oluşturan varlık, bilgi, değer alanına yönelik görüşlerin ortaya çıkmasına katkı sağlamışlardır.

2-Anadolu'da yaşamış filozoflar Anadolu'nun neresinde yaşamıştır?

Çoğunluğu Ege kıyılarında yaşamıştır. Lukianos Adıyaman Şavşat, Diogenes Sinop'ta yaşamıştır.

3-İlk dönem filozoflarının genel özellikleri nelerdir?

MÇ 6.yy felsefesinin belirginleştiği dönemdir. Bu dönem filozofları olayları doğayla açıklamaya çalıştığı için doğa filozofları adını alırlar. Onlar mitolojik efsanelerin açıklamalarıyla yetinmemişler, olaylarda neden sonuç ilişkisi aramışlardır. Daha çok Arkhe(ilk neden) problemiyle ilgilenmişlerdir.

4-Filozofların arkhe(ilk neden) görüşü nedir? Bu görüşleri açıklayınız.

Anaksimandros'a göre arkhe; duysal olmayan bir varlık, soyut bir ilkedir. Sonsuz olan bu ilk neden apeirondur. Apeiron, bütün varlıkların temelidir.

Aneksimenes: Arkhe, Anaksimenes'te havadır. Hava, Thales'te olduğu gibi somut ancak hocasında olduğu şekilde sonsuzluk niteliğindedir. O, "Hava olan ruh, nasıl bedeni ayakta tutuyorsa dünyayı ve evreni de ayakta tutan Empedokles'te arkhe, tek bir maddeden değil dört ana maddeden oluşur: su, toprak, hava ve ateş. Kendinden başka bir şeye indirgenemeyen ve hareketsiz olan bu ana maddeleri hareket ettiren dış bir gücün olması gerektiğini söyler. Bu güç, sevgi ve nefrettir. avadır." demektedir.

Demokritos'a göre arkhe, maddenin en küçük yapı taşına kadar bölünüp artık bölünemeyecek hâle geldiğinde elde kalan son parçadır. O, bu parçaya atom demektedir. Atomlar sonsuz, değişmeyen, boşluksuz ve yer kaplayan özelliktedir.

Lao Tse hakkındaki bazı bilgiler rivayetlere dayanmaktadır. Tao; patika ve yol daha sonraları ise inanç ve öğreti anlamlarında kullanılmıştır.

Herakleitos'a göre "arkhe" ateştir. Ateş, ölçüsü değişse de değişimin temelinde bulunur. Ateş, oluş ve bitişi sağlayandır. Bu durum sürekli bir değişim içindedir.

Parmenides Ona göre varlık; ezelî-ebedî, bölünemez, boşluk içermeyen ve hareketsiz olandır. Varlık aldatıcı olarak çokluk olarak görünse de asıl olarak varlık "Bir Olan"dır. Ayrıca değişimin reddiyle varlığın zamanla olan bağının olmadığını da söyler.

5-Sofistlerin ve Sokratesin bilgi anlayışlarını karşılaştırınız?

Sofistlere göre bilgi görecelidir. Kişiden kişiye değişiklik gösterir. Bundan dolayı onlar doğru bilgi yoktur derler. Sokrates ise doğru bilgi vardır ve insan zihninde kayıtlı olarak doğar.

6-Platon ve Aristotelesin varlık görüşlerini karşılaştırın?

Platon varlık anlayışını idealar kuramıyla açıklar. Ona göre iki dünya vardır. İdealar dünyası ve duyular dünyası. Gerçek varlıklar idealar dünyasındadır. Yani zihnimizdedir. Duyular dünyasındaki varlıklar ise ideaların yansımasıdır, kopyasıdır.

Aristoteles gerçek varlıkları ayrı bir dünyada konumlandırmaz. Maddenin özündedir der. Aristoteles için, bu dünyadaki her şey, form kazanmış, yani bir biçime sokulmuş olan maddedir. Maddenin özü, onun bir şey olabilme ve bir şey yapabilme potansiyelidir. Madde kendi özünü bir form olarak, bir hareket olarak gerçekleştirir. Örneğin bir ağaç, masa olma özünü, bir form olarak kendi içinde barındırır. Buna form (biçim almış madde) der.

7- Platonu değer anlayışı nedir?

Platon değer anlayışını iyi ideası ile açıklar. İyi ideası ideaların en üstünde yer alır. Platona göre ahlakın kaynağı mutluluktur. Mutlu olmak için iyi ideasına ulaşmaya çalışılmalı. Bunun için de erdemli, adil ve doğru olmak gerekir.

8-Aristotelesin 4 neden görüşü nedir?

Aristoteles'e göre herhangi bir şeyin ve bir bütün olarak evrenin ortaya çıkmasını, varlık kazanmasını sağlayan dört neden vardır. Maddî Neden (causa materialis), Formel Neden (causa formalis), Etken (fail) Neden (causa efficiens) ve Ereksel (amaç) Neden (causa finalis). Aristoteles için, bir bütün olarak evrene baktığımızda, onun meydana gelmesini, mevcut düzenini, yapısını kazanmasını sağlayan başlıca dört neden olduğu görülecektir: Madde, form ya da öz, etkin bir güç ve amaç. Evrenin geneli için geçerli olan bu durum, kuşkusuz tüm tek tek şeyler, tikeller için de geçerlidir.

1- Bir şeyin hangi maddeden kaynaklı oluştuğunu gösteren nedene, **maddî neden** denir.

2-Bir şeyin biçimsel nedenine, **formel neden** denir.

3-Maddenin biçim kazanmasını sağlayan nedene, etkin neden, **etken neden** ya da fail neden denir.

4-Bir maddenin biçim kazanmasında son olarak bir de amaç bulunmalıdır ve işte bu amacı gösteren nedene de **ereksel neden** denir.

11.SINIF İLKÇAĞ VE ORTAÇAĞ FELSEFELERİ ÇALIŞMA SORULARI

9-Aristotelesin bilgi anlayışı nedir?

Aristoteles'e göre bilinen şey form almış maddedir. İnsan maddeleri algılar ve akıl yoluyla onların ne olduğunu anlar. Bir şeyin bilinmesi onun nedenlerinin bilinmesidir. Ona göre bilgi tikel ve tümel önermeler arasında bağ kurmaktır.

10-Aristotelesin değer anlayışı nedir?

Aristoteles'e göre ahlaki eylemin amacı mutluluktur. Kaynağı da ölçülü olmaktır. Bu da günümüzde altın orta olarak bilinir. Aşırı uçlarda olmamak anlamına gelir.

